ЧЫЛА ЭЛЛАСЭ ПРОЛЭТАР-ШАМЫЧ, УШНЫЗА! Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЭ
ГАЗЭТ АК: ндалыклан 2 т. 16 ыр. пэл ийлан 1 т. 8 ыр.

Почэш кодшо-шамычлан полыш пумашым организоватлыза

Йоча-шамыч, тэмдан ончылно кызыт эн тӱҥ задачэ тыгай: тунэммэ ийым сайын кошарташ, чыланат ик класс гыч вэс классыш вончаш. Классыштэ коч ик тунэмшэ испытаньым сайын кучэн ок кэрт гынат, тудо классым сайлан шотлаш ок лий. Тудо класс партий дэн правитэльствын трэбованьыжым шуктэн огыл, шкэнжым шкэ намысыш пуртэн. Шоналтыза: тэмдан классыштэ, мутлан, ик тунэмшым начар тунэммыжлан кӧра испытаньыш пуртэн огытыл, тудым вэс ийлан тудо классэшак кодаш ыштэныт альэ ик тунэмшэ испытаньым кучэн кэртын огыл, вэт тунам шэм тамкажэ эн пэрвойак чумыр класс ӱмбак возэш. Изиш-шамыч „тыгай классыштэ тунар тунэмшэ испытаньым кучэн кэртын огыл" манын ойлаш тӱҥалыт. Тыгэ нуно начарын тунэмшым вэлэ огыл, но тыгак отличник дэн ударник-шамычымат, туныктышо - шамычымат намыслат. Тыжэчын палэ: испытаньылан сайын йамдылалтмашкэ чумыр классым мобилизоватлаш кӱлэш. Начарын тунэмшэ-шамыч дэк поснак ончалдэ ок лий. Кажнэ староста, вожатый - шамычлан палэн налман: кӧ начарын тунэмэш, тудо могай прэдмэтым, альэ прэдмэтын могай раздэлыштым умлэн огыл. Тудым палэн налмэк полышым пуаш тӱҥалман. Тэвэ Цибикнур кыдалаш школын VII-шэ классыштыжэ тунэмшэ Суворов Миша Рыбаков Ваньалан полшаш тӱҥалын. Тудын пашажэ пэш пайдалэ. Моло ударник дэн отличник-шамычланат тидын нэргэн шоналташышт кӱлэш. Кажнэ ударник шкэ йолташыжым ончыко лукташ тыршыжэ. Эша ударник-шамыч коклаштэ йӧрдымӧ шонымашат уло.

— Шкэ сайын тунэмам гын, йӧра, а молыж дэнэ пашам укэ,—йужо ударник-шамыч тыгэ шонат. Тидэ коллэктивын пашажлан энгэкым кондышо шонымаш. Тыгай койшым йӧршын корандыман.

Испытаньылан й а м д ылалтмэ жапыштэ социалистичэский сорэвнованьым адакат сайын организоватлаш кӱлэш. Класс дэн класс альэ посна тунэмшэ-шамыч сай отмэткэ вэрч, кок ийлан ик классыштэ шинчымашым пытарышаш вэрч, похвальный грамотам налшаш вэрч сорэвноватлышт. Тидлан обязатэльствым, договорым возымын кӱлэшыжэ йӧршынат укэ. Кагаз ӱмбалан возгалымаш дэч поснат пашам ышташ лийэш.

Пырдыж газэт рэдактор-шамыч кызыт кӧн кузэ тунэммыжэ нэргэн возашышт кӱлэш. Пырдыж газэтым кугум лукташ тыршымэ огэш кӱл, тидэ шуко жапым налэш. Газэт изирак лийжэ, но чӱчкыдынрак лэкшэ. Йужо тунэмшэ-шамыч йогыланат, садланак нуно начар тунэмыт. Тыгай - шамычым газэт коч чот критиковатлыман. Пырдыж газэтэш матэриал лэкмэк п и о н ь э р отрьадэш, класс погынымашэш лоҥчылэн налман.

Испытанийлан йамдылалтмаштэ туныктышо - шамыч уло кумылым пыштэн полшаш тӱҥалыт. Туныктышо, нигунарат вуйым шупшдэ, начарын тунэмшэ - шамычлан заданьым пуа, тудым шуктымым тэрга, начарын тунэмшэ-шамыч дэнэ консультацийым, дополнитэльный заньатийым эртара. Тыгай полышым кучылтын гына моштыман.

Максин повэдэньыжэ пэш начар

Пэтухов Макси пэрэмэн шумым вэлэ вуча. Пэрэмэн шуэшат—тудо парт ӱмбак. Йоча-шамыч сайын каналтынэшт, а тудо кэртмыжым лӱшкэн куршталэш, пуракым тӱргыктылэш. Коридорыш лэктэшат, крэдалаш пижэш.

А заньатьыштэ кузэ шинча? Туштат садыгак. Туныктышын ойжым ок колышт, кӱлэш огыл дэнэ занйматлэн шинча.

Заньатьыш тудо нигунамат йамдылалтын ок тол.

Пэтухов Максин повэдэньыжым мэ нымайат огына йӧратэ.

Учэник.

Косолоп район, Кугу Пумарий пэлэ кыдалаш школ, 5-шэ класс.

Йошкар-Ола 6-шо №-ан школын пионьэр комнатыштыжэ тунэмшэ-шамыч канымэ годым шахмат дэнэ модыт. Фото Овэчкиным.

Рыбаков Ваньалан полшэм

Мый кызыт 7-шэ „Б" классыштэ тунэмам. Тунэммашэм мыйын сай: кокымшо чырыкыштэ 1 отличнэ да 10 сай ыльэ гын, кумышо чырыкыштэ 5 сай да 4 отличнэ лийэ. Ныльмшэ чырыкыштэ эшэат сай тунэмаш тӱҥалам.

Вашкэ испытаньэ шуэш. Но мэмнан классыштэ альэ начар тунэмшэ - шамычат йатырын улыт. Тэвэ Рыбаков Ванья.Мый Рыбаков йолташэмлан нылымшэ чырыкыштэ полшаш пижам: урок дэч вара кодын, мый тудлан мом умлыдымыжым умылтарэн пуэм. Адак урок тӱҥалмэ дэч ончычат умылтарэм. Тыгэ мый тудым начар тунэмшэ гыч сай тунэмшыш луктын кэртам.

Суворов Микалэ.

Йошкар-Ола район, Цибикнур кыдалаш школ.

4-шэ чырыкыштэ „плохо" отмэткым йӧршынак пытарнэна

Мэмнан класс кумышо чырыкыштэ куснылшо йошкар знамӓм налшаш вэрч вийан кучэдальэ. Шонымынам шуктышна: класснa эн ончык лэктэ да школысо куснылшо йошкар знамьам нальэ. Кумышо чырыкыштэ „плохо" отмэткэ 0,8 процэнтыш волэн. Посрэдствэннэ—67,47, сай—27,15 да отличнэ—4,58 процэнт лийын. Классыштына йатыр отличник-шамыч улыт: Гэрасимов Саньу, Виноградов Вӓчэслав, Горинова Иэнья, Касьйанов Саньу, Марков Андрэй, молат.

Но тидымат каласаш кӱлэш: мэмнан класс посэщайэмость вэрч начаррак кучэдалын. Посэщайэмостьым Марков Йэвдоким, Мочалов Пэтр, Рэчкин Саньу волтэн шогэныт. Садланак нуно тунэммаштат почэш кодыт, „плохо" отмэткыштат уло.

Класслан ончык лэкташ социалистичэский сорэвнованьэ кугун полшыш. Тунэмшэ-шамыч шкэнжыштэ урокышто примэрнэ кучаш, туныктышым сайын колышташ тӱҥальыч. Мӧҥгыш пумо заданьым эрэак шуктэн толыт. Тыгэ тунэмшэ-шамыч начар да посрэдствэннэ отмэткым пытарэн, сай да отличнэ тунэмаш тӱҥальыч. 3-шо чырыкыштэ начар отмэткым налшэ-шамыч 4-шэ чырыкыштэ сайынрак тунэмаш мутым пуышт.

Виноградов Вӓчэслав.

Оршанкэ район, Вэликополь пэлэ кыдалаш школ, 6-шо „А" класс.

103 пионьэр йэшаралтын

Пӧтйал пэлэ кыдалаш школышто кодшо тунэммэ ийыштэ пионьэр паша йӧршынат кайэн огыл.

Тидэ школышто пионьэр паша лач тэний тунэммэ ийыштэ гына сайын кайаш тӱҥальэ. Марийа Даниловна пионьэр дэн тунэмшэ-шамыч коклаштэ воспитатэльный пашам чот колташ, сборым вэсэлан эртараш тӱҥальэ. Варажым тудын отрӓдышкыжэ кажнэ тылзын у пионьэр-шамыч йэшаралтыныт. Кызыт Пӧтйал школышто 148 пионьэр уло, 3 отрӓд ышталтын. Старший вожатыйлан Данилова йолташ пашам ышта. Пионьэр - шамыч шкэ шинчымашыштым эшэат нӧлташлан комсомолыш пураш йодмашым пуат. Кызыт мартэ комсомолыш 20 пионьэр-шамычым пуртымо. **Краснов.**

Сотнур.

Пионьэрыш пурат

Мэмнан школысо пионьэр отрьад пашажым сай ышта. Тунэмшэ шамыч коклаштэ отрӓд вожатый пионьэрыш пурмын к ӱ л э ш л ы к ш ы м умылтарэн шога. Тид дэч вара пионьэрыш 10 тунэмшым угыч пуртымо.

Глазырин Андрэй.

Морко район, Изи-кугунур тӱҥалтыш школ, 4-шэ класс.

29

ВЛАДИМИР ВЛАДИМИРОВИЧ МАЙАКОВСКИЙ

Владимир Владимирович Майаковский мэмнан совэтский эпохын эн сай, пэш кугу талантан поэтшэ лийын. Тыгэ тудым И. В. Сталин шкэнжын опрэдэлэньыжэ дэнэ аклэн.

Майаковский йолташ 1894 ийын 19 ийульышто шочын. Ачажэ лэсничий улмаш. Ачажэ колымэкэ Владимир Владимировичын илышыжэ руалмэ гай нэлэмын.

Йоча улмыжо годымак Майаковский йолташ большэвик-шамыч дэнэ кылдалтын. Садлан тудым 1908 ийыштэ Москосо Бутырский тьурмаштэ шинчыктэныт.

1912 ийыштэ Майаковскийын литэратурный пашажэ тӱҥгалын. Пэрвой возымо почэламутшо-шамычыштак рэвольуций дэч ончычсо илышым, кугыжан стройым шудалын возэн. Тунам ындыралтшэ, йӧсланышэ, пӱгыргышӧ йорло йэҥгым ончыктэн. Импэриалистичэский сар ваштарэш Майаковский пэш чот выступатлэн. Рэвольуций дэч ончыч возымо почэламутшо-шамыч кокла гыч **„Облако в штанах“** да **„Война и мир“** поснак вийан лийыныт.

Кугу Октьабрьский социалистичэский рэвольуций лиймэкэ Майаковский совэтский власть вэк пэҥгыдын шогалэш. Тудо агитационный пашам талын ышта, рэвольуционный плакат-шамычым сӱрэтла, рэвольуционный лозунг-шамычым воза, тунамак кугу поэмэ-шамычым йамдыла. 1923—24 ийлаштэ Майаковский **„Владимир Ильич Лэнин“** поэмым возэн. Тужак тӱньамбал пролэтариатын кугу вождьшын, рэвольуцийын гэнийжын—Владимир Ильичын—тӱсшым раш ончыктэн, калыкын Лэниным пэш чот йӧратымыжым чын сӱрэтлэн.

1928 ийыштэ Майаковский **„Хорошо“** лӱман поэмым возэн. Тушто Пэтроградысэ Октьабрьский кэчэ-шамычым ончыктэн. Тидэ поэмыштэ тудо совэтский гражданинын чувствыжым, шкэнжын родиным йӧратымыжым сӱрэтлэн.

Майаковскийын пытартыш поэмыжэ—**„Во весь голос“** („Чумыр йӱк дэнэ“), 1930 ийын жап шудэ колымыжо дэнэ поэт тидэ поэмын вступлэньыжым вэлэ возэн кэртын. Поэмын художэствэнностьшо висаш лийдымэ кугу.

Кугу поэмэ-шамычым возымыжо кокла гычак Майаковский посна лиричэский почэламут-шамычымат возэн. Тугак элын чыла кугу событийжэ нэргэн, класс тушман дэнэ, капитализмын косажэ дэнэ чот кучэдалын. Тудо бӱрократ-шамычым игылтэш. Тэвэ **„Прозаседавшиеся“** лӱман почэламутыштыжо учрэждэньлаштэ мучашдымын засэдатлэн шинчымым вурса. Лэнинат тидэ почэламутым моктэн. Майаковский Совэтский гэрой-шамычым чапла.

В. В. Майаковский—Совэт элын патриотшо. Тудо коммунизм пашалан мучашдымын прэданный лийын. „Советский паспорт“ почэламутыштыжо тидэ пэш раш койэш.

Политик шотышто путырак кӱкш чуткость, художэствэнный мутын кугу мастаржэ—тыгай ыльэ мэмнан Владимир Владимирович. Тудын возымыжо нигунамат ок коло. Тудын шонымыжо — коммунизм—тӱньа мучко сэҥа!

Казаков Миклай

ПАШАТ ОГЭШ КАВЫСКЭ*), ЙОЛТАШ МАЙАКОВСКИЙ!

Ужын омыл кӱкшата капэтым,
Но койэш шинчамлан тудо раш.
Пуйто угыч у эл мучко лэктын
Кайшыч илышым моктэн мураш.

Рэвольуцын шочшо—мур айдэмэ,
Кажнын чоным ончэнат нӧлтал.
Ава кумыл ильыч йолташ дэнэ,
Но тушманлан лийыч писэ сталь.

Вот садланак кӱдырчӧ йӱкэтшэ
Кажнын чонышто ӱжэш, мура:
Чэстный йэҥ тушманым шижын кэртшэ,
Шӱмбэл вэрчын лийжэ чон ура.

Ончык пӱчкын кайшэ эл ӱмбалнэ
Курымашлык шӱдыр чот йӱла:
Тудо—элын рвэзылык лийалын,
Тудо—элын шӱмжӧ дэн пырльа.

Садлан кажнэ йэҥын шӱм-чонэш
Рапорт сэмын кӱчык ой шочэш:
„Пашат огэш кавыскэ,
Йолташ Майаковский!“

Тый шинчэт, шӱмбэл Владим Владимыч,
Коктын рвэзэ жапым моктэда.
Гэйнэ, Гӧтьэ, Байрон, Шиллэр сэмын
Коктын курымашлык улыда.

Курым гоч изак-шольакла кушкын
Кок поэт пырльа йолгэн мийа:
Иктэ—эрыкым вучалшэ Пушкин,
Вэсэ—эрык мурызо Майак!

1938 ий, Йошкар-ола.

*) Кавыскэ—огэш лывыжгэ.

ПЭРВОИ МАИЫМ МЭ МО ДЭНЭ ВАШЛИЙЫНА

„ОТЛИЧНЭ“ ОТМЭТКЫНА ШУКЭМЭШ

Пэрвой май пайрэмым „отличнэ“ отмэткэ дэнэ вашлийаш шкэ ончыланна пэҥгыдэ задачым шындышна. Тэвэ Павлов Алэксэй, Мусанов Васлий, Сэмьонов Йыван, Васильйэва Насий, Васильйэв Андрий, молат чыла прэдмэт дэнат отличнэ да сай тунэмыт. Нуно адак почэш кодшо-шамычланат полшат.

Шукэртэ огыл Арын пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамычын обращэньыштым лончылмэк индивидуальный сорэвнованьыш ушнышна. Ик классэш кок ийлан кодмашым йӧршын пытарэна.

Пэрвой май кастэнэ вэчэрым эртарэна. Садлан тунэмшэ-шамыч почэламутым, мурым тунэмына.

Щэрбаков Йыван.

Роҥго район, Шуар-Сола тӱҥалтыш школ, 4 класс.

Альбомым ыштэна

Мэмнан отрӓдысэ Шмидт лӱман звэна Пэрвой майлан сылнэ мутан альбомым йамдыла. Тушко шкэнан ойлымашнам, очэркнам, почэламутнам, мурынам, шкэнан сӱрэт-шамычнам пуртэна. Тидэ пашаштэ Данилов Борис, Богданов Владимир уло вийышт дэнэ тыршат. Альбомым лукташлан рэдколлэгий уло. Альбом сылнэ лийшаш.

Кошкин Пӧтр.

Куптӱр пэлэ кыдалаш школ, У-Торйал район, 7-шэ „Б“ класс.

БГСО значокна лийэш

Пэрвой Май пайрэмлан значокан лийшаш вэрч мэ, 7-шэ классыштэ тунэмшэ-шамыч, БГСО значоклан нормым сдатлышашлан посна заньатийым эртарэна. Заньатийым акушэрка Йэгорова Вэра эртара. Вэра пэш сайын туныкта. Мэмнан дэнэ ныжылгын кутыра. Мэ тудын кажнэ ойжым ушышкына пыштэна.

Пэрвой Май пайрэмлан мэмнан оҥгыштына БГСО значок лийэш.

Фролов Саньу.

Пэктубай район, Чиркэ пэлэ кыдалаш школ.

СБОР САИЫН ЭРТА

Мэмнан школышто пионьэр сбор сайын эрта. Мэ сбор тӱҥгалмэ годым СССР Ушэмысэ да капиталист эллаcэ положэньэ нэргэн информацийым колыштына. Вара планыштэ ончыктымо йодышым лончылэна. А сбор мучашэш мурымаш, куштымаш лийэш, почэламутым каласкалэна.

Кодшо сборышто Сэвэрный польусым сэҥэн налшэ, мэмнан ныл гэройна—папанинэц-шамыч нэргэн кутырышна. Нунын илышышт дэн гэроичэский пашашт нэргэн А. А. Алэксэйэв йолташ сайын умылтарыш. Вара шошо испытаньылан йамдылалтмэ нэргэн кутырышна.

Сборна вэсэлан, куанымаш дэнэ эрта.

Николайэв Йансит.

Сотнур район, Кугу Корамас пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ.

Авиамодэлизм кружокын пашажым вийаҥдэна

Тэний мартэ мэмнан школышто авиамодэльым ыштымаш пэш начар кайыш. Кружок вуйлатышэ укэ ыльэ. Кӧ кузэ моштэн тугэ ыштэн. Сандэнэ йоча-шамыч коклаштэ модэльым сайын ыштышэ иктат укэ ыльэ.

Тэний кружок вуйлатышэлан Таланцэвым шогалтышна. Тудо уло вийжэ дэнэ пашаш пижэ. Кызыт кружокыш кажнэ кэчын члэнлан возалтыт. Заньатийат жапыштыжак эрта. Авиаматэрийалым налын йамдылэн улына. Ындэ пашаш пижына. Шукэртэ огыл тӱшкан погынэн ик модэлым ыштышна.

Козырэв Сэргэй.

Йошкар-Ола район, Цибикнур кыдалаш школышто тунэмшэ.

Мэтограммэ

„Р“ буква дэнэ—
Мӱндыркӧ волгалтэм,
„П“ буква дэнэ—
Сэрышым кондэм.
Кӧ улам?

Фэдотов Йыван возэн.

Чайнворд дэн тушто-шамычын отвэтышт

„Йамдэ лий“ газэтын 3 апрэльыштэ лэкшэ номырэшыжэ пэчэтлалтшэ чайнвордын отвэтшэ тыгайэ: 1. Кэрмыч. 2. Чад. 3. Дон. 4. Нанкин. 5. Нуж. 6. Жэнэва. 7. Ӓмпэр. 8. Радищэв. 9. Вэнгрий. 10. „Йамдэ лий“. 11. Йакут. 12. Тумына. 13. Ӓмур.

Чайнвордым Пэтров Сэргэй (Арын пэлэ кыдалаш школ, Морко район) палэн.

Тушто-шамычын отвэтышт: 1. Поҥго. 2. Кочмаш.

МЭМНАН АДРЭС: Иошкар-Ола, Марий АССР, Совэт пӧрт, 25-шэ №-ан пӧлэм, „Йамдэ лий“ рэдакций. Тэлэфон; Совэт пӧртын коммутаторжо, 82-шо №.

Ответственный редактор—К. А. ЛЕНСКИЙ

Увол. Марлита № А—415.

Иошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типографийжэ.